

Præterea censeo: Leth-lede og Trier-tolerance

Af [ORIN VON SCRIVELLO](#)

En måde at fejre dette, ifølge redaktørerne, udmærkede filmtidsskrifts 1 års fødselsdag på kunne være at kaste et kritisk blik på nogle af de præferencer, som bevidst eller ubevidst allerede har manifesteret sig i tidsskriftets så unge liv, og at gøre det, som min ærede kollega Hr. Pseudolus i en tidligere klumme har anbefalet det, ved at tage bladet fra munden. Det vil jeg hermed forsøge.

16:9 har bragt to artikler om Lars Trier og et interview med Jørgen Leth – og noget sådant må naturligvis antastes. Ikke sådan at forstå, at de tre nævnte artikler ikke er velskrevne – i modsat fald kunne man bebrejde redaktørerne – eller ikke skulle have været bragt, men fordi skribenterne mere eller mindre explicit gør sig skyld i den antagelse, at de to bemeldte herrers (seneste) værker kræver at blive taget alvorligt.

Jeg ærgrer mig over at have givet 65 kr for at lide mig igennem *De 5 benspænd*, for hvad fik jeg til gengæld: en gudsjammerlig kedelig og bedøvende ligegyldig omgang navlepillende selvforherligelse – to smiskende egocentriske og åh så skælmske "Konstnere", Jørgen Leth og Lars Trier, der klamt koketterende og ½flækkende af grin over egen selvsmagende opblæsthed forkorter publikums fysiske liv med 90 minutter for slet ikke at snakke om det psykiske (hvor jeg dog får kvalme af film, hvor de medvirkende morer sig, når jeg keder mig!). To positive ting fik jeg dog med mig: en bekræftelse af, at *Det perfekte menneske* stadig er Leth's bedste film med sin smukke sort-hvide æstetik i et minimalistisk univers og med Claus Nissen's fantastiske nærvær og charme (i stærk kontrast til Leth's egen aldeles ukarismatiske fremtoning), samt scenen i Bombay, hvor Leth i bil holder stille og en fattig kvinde med et barn på armen banker på bilruden for at tigge (scenen varer vel en 20 sekunder – jeg har ikke kræfter til at se hele filmen igen for at verificere længden). Her og kun her i disse 20 sekunder blev filmen levende og vedkommende: den rige vesterlænding, der smider et par millioner ud på et latterligt (desværre ikke i komisk betydning) intetsigende filmprojekt, og som ikke har eller ønsker at give et par håndører, videregiver til sidst, da bilen stadig sidder fast i en kø, og tiggersken bliver ved, en almisse fra en af medpassagererne off-screen.

Hvorfor denne scene er medtaget i filmen, er mig en gåde, da filmen ellers er støvsuget for politisk stillingtagen, men det spørgsmål blev Leth ikke stillet i interviewet.

En passant skal jeg gøre opmærksom på, at 16:9's delvise konkurrent, Mifune, i sit første nummer fra dec 03 bringer en anmeldelse af Anders Leifer af *De 5 benspænd*, som han finder "meget, meget morsom"!

De 5 benspænd skulle nu tournere rundt på diverse filmfestivaler, og jeg kan til min skræk forestille mig kommende benspændsfilm som genindspilning af *Udenrigskorrespondenten* i Lapland, Bazra og Tasmanien kun indspillet på bemeldte steders originalsprog og vist uden undertexter – eller måske *Stjernerne og vandbærerne* udsat for 4 andre sportsgrene som undervandsdykning, skiskydning, trespring og

Om *Præterea censeo*
Præterea censeo er et fast indslag i 16:9. Her får skiftende skribenter spalteplass til - under pseudonym - at komme med mere eller mindre seriøse ud- og indfald mod alle sider af filmens verden. En skønsom blanding af ucensurerede krigs- og kærlighedserklæringer. Ordet er frit ...

vandpolo.

Efter denne gang lettere Leth-lede går vi over til tærsklen for Trier-tolerance.

Denne tærskel blev for mit vedkommende overskredet for mange år siden bl.a. med Lars Trier's tidlige nazi-flirt, nok ment fra hans side som en provokation (hvad andre strenge har han egentlig at spille på?), men udført aldeles opblæst-patetisk, uoverbevisende og i mine øjne uden nævneværdig kunstnerisk værdi. Det har selvfølgelig ikke hindret pressen – og heriblandt også beklageligvis den mere seriøse – i ukritisk at labbe enhver så godt som ugentlig ytring fra Trier eller andre Zentropa-folk i sig og ærefrygtigt slå dem stort op i aviserne – som oftest garneret med alle mulige afledninger af og omskrivninger af ordet genial. Det skulle ikke overraske mig, at den store "Konstner" foruden det allerede lånte adelsmærke "von" snart – lidt på samme måde som Prince – skifter navn til "Instruktøren for fremtiden kendt som Lars geni von Trier".

Jeg kan ikke kraftigt nok anbefale "Lars von Trier: Myte og sandhed" (Arbejdsrapport – en skriftserie fra Statsbiblioteket, Nr. 5, 2003), hvori Peder Grøngaard yderst overbevisende argumenterer for Trier som en middelmådig instruktør (det er ikke ordret Grøngaards ord, men det er, hvad han mener) og en fantastisk medie-manipulator ("hans formidable evne til at sælge sig selv i medierne uden egentlig at have noget at sælge" s. 14) med et klart endemål: "den store tiljubling af sig selv som det store filmgeni." (s. 8). I forlængelse af nogle af Grøngaards pointer kan jeg tilføje, at hvis Trier og co virkelig havde ment noget alvorligt med dogme-gimmicken, som var et pragtstykke af medie-spin i og med, at sørgeligt mange hoppede på den, ville de ikke have brudt de fleste af reglerne, og vigtigere, de ville have fortsat med at arbejde ud fra konceptet – men hvad skete? Da de havde fået den presseomtale, de anglede efter, var vejen banet til det, de virkelig efterstræbte: at lave borgerlige sminkefilm, des tykkere sminke des bedre. Og kunne man få kendte for ikke at sige berømte europæiske eller amerikanske "stjerneskespillere" med i filmen, ligegyldig om der var fugls føde på deres roller eller ej, var formålet nået.

Tag nu fx pressebilledet på *Dogville*-hjemmesiden/ Trier om *Dogville* til højre for instruktørens udtalelser: her ses Lars Trier stående i profil på sort baggrund og skuende ud af billedet (mod fjerne horisonter eller monstro mod Parnassos?) som en kaptajn med hånden på roret (det er dog en bænk), mens "Hollywood-verdensstjernen" Kidman (Julianne Moore blev nu snydt for sin Oscar), underdanigt placeret på et lavere niveau, kaster tilbedende blikke på den store mester – eller er det nu, ifølge teksten til venstre, en kronhjort? – og uden skovsø?

(Jeg husker ikke lignende klam selviscenesættelse siden bryllupsbilledet af Spies og Jannie, som Søren Kjærup, tror jeg det var, et eller andet sted havde en fornøjelig analyse af – oplysninger herom modtages med taknemlighed).

Hvad lavede Deneuve egentlig i *Dancer*, og hvad havde hun at lave? Hvad laver Kidman i *Dogville*? Hvorfor senge og stole nogle steder, men ingen døre, og et træ? Hvorfor rigtige biler og ikke bare et rat og wruuun wruuun-lyde? Er det for at publikum i den umanerlig langstrakte og langsomme film skal kunne lukke øjnene lidt, at Hurt fortæller os, hvad billederne og skuespillerne skulle have vist? Har overdosisen af *Verfremdung* ikke blot gjort de i forvejen uengagerende postulatet af personer aldeles uinteressante og uoverbevisende?

Som modvægt til den danske presses raseri over, at *Dogville* ikke vandt i Cannes, er det tankevækkende, at i Cahiers du Cinéma's vurderingsskema gav en af bladets kritikere filmen 2 stjerner (ud af max. 4), mens de fire øvrige kritikere ingen stjerner gav den ("inutile de se déranger" = overflødig at ulejlig sig).

I stedet for et INRI som epitaf over den katolske sminkeinstruktør

kunne man passende skrive IDSD (inutile de se déranger).

[Udskriv denne artikel](#)

[Gem/åben denne artikel som PDF \(? Kb\)](#)

[Gem/åben hele nummeret som PDF \(??? Kb\)](#)

« [forrige side](#) | [næste side](#) »

■ 16:9, april 2004, 2. årgang, nummer 6

12